

FATİH ÖZATAY**Ekonomi / 22/11/2012**

Ağırlıklı olarak dış talebe cevap veren bir üretim yapısı olunca üretiminin düşmesi de kaçınılmaz oldu. Japonya'nın yılın ilk on ayındaki ihracatı 2011'in aynı döneminden iki yıldan önceki oranına göre yüzde 2,3 oranında azalmış. Bu düşüşün iki nedenle gerçekleştiğini belirtiyor uzmanlar. Birincisi, Avrupa içinde bulunduğu zorlu ekonomik koşullar nedeniyle dışarıdan eskisi kadar mal ve hizmet satın alamıyor. İkinci neden olarak ise hem Çin ekonomisinin eskisine kıyasla biraz daha düşük bir hızla büyümesi hem de Çin ile Japonya arasındaki gerilimin tırmanması gösteriliyor. Mesela Japonya'nın ekim ayında Euro Bölgesi'ne ihracatı yüzde 20,1, Çin'e ise yüzde 11,6 oranında azalmış.

Ihracattaki düşüş, ekonomik büyümeye büyük ölçüde dışarıya sattığı mal ve hizmetlere dayanan Japonya ekonomisini bir bütün olarak olumsuz etkiliyor. Bir yıl önce küçülen Japonya'nın bu yıl yüzde 2,2 oranında büyümeye beklendi. Oysa 2013 için aynı beklenti söz konusu değil. Büyüme oranının 2012'deki düzeyinin yarısına ineceği öngörlüyor.

Ihracatta düşük artış

Bir ülkenin dış ticaret hacminin yüksek olması normalde iyi bir şey. Ancak dünya ekonomisinde önemli bir ağırlığa sahip ülkelerin sorunlarla boğuşukları dönemlerde iş değişebiliyor. Sorunlu ülkeler başka ülkelerden daha az mal ve hizmet satın alıyor. Sizin ülkenizde sorun yoksa bile bu koşullar altında başkalarının sorunu artık sizin de sorununuz oluyor. Özellikle ihracata dayalı sektörlerin önce büyümeleri duruyor, sonra da küçülüyorlar. Bu sevimsiz durum, ihracat yapmayan ama ihracata dayalı sektörlerde girdi sağlayan sektörlerde sızıyor. Ekonominiz bir bütün olarak etkileniyor. Bir aşama sonra siz de diğer ülkelerin kötü etkilenmelerine 'katkı' verir duruma geliyorsunuz.

Türkiye böyle bir durumu 2008'in sonlarından başlayarak tüm 2009'da yaşadı. İhracatımız 2009'da yüzde 22,6 oranında küçüldü. Ekonomimizin aynı yıl yüzde 4,8 oranında daralmasının temel nedenlerinden biri oldu. Şu sıralarda, o dönemdeki kadar değil elbette, ama yine sorun yaşanıyor ihracatta. 2011'de altın hariç 133,3 milyar dolar ihracat yapmıştır. Eylül ayı itibarıyle son on iki ayda yaptığımız altın hariç ihracatın toplamı ise 136,7 milyar dolar. Sadece yüzde 2,6 oranında daha yüksek. Elbette hiç yoktan iyidir ama sonuçta oldukça düşük bir artış.

Yüksek cari açık

Ihracatımızın bu zayıf performansının arkasında özellikle Avrupa'daki sorunların yattığını biliyoruz. Bunun en açık göstergesi otomotiv sektöründe yaşanan gelişmeler. Yurtdışına satılan araç sayısı, yılın ilk on ayında, bir yıl öncesinin aynı dönemine kıyasla yüzde 9,9 oranında azaldı. Ağırlıklı olarak dış talebe cevap veren bir üretim yapısı olunca üretiminin düşmesi de kaçınılmaz oldu. Sonuçta aynı dönemde araç üretimi yüzde 10,4 oranında azaldı. İşin ilginci, ekim ayındaki ihracat ve üretim düşüşlerinin ilk dokuz aydakinden daha da yüksek olması.

Önemli ölçüde azalmasına karşın şu andaki cari açık düzeyi hâlâ yüksek. Böyle bir açık düzeyi, gelişmiş ülkelerin merkez bankalarının bu kadar bol para basmadığı ve faizleri bu kadar düşük düzeylerde tutmadıkları, yani finansman olanaklarının bu kadar 'kolay' olmadığı bir dönemde gerçekleşseydi bizim için ürkütücü olurdu. Üstelik cari açıktaki düşüşü ekonomimizi önemli ölçüde soğutarak sağlayabildik. İhracatımızı olumsuz etkileyen gelişmiş

ekonomilerin zayıf büyümeye performanslarının hemen ortadan kalkacağı yok. Yüzde 3'lük bir büyümeye karşın hâlâ milli gelirin yüzde 7-7,5'i gibi bir cari açık olması karşısında neler yapılabilir, düşünmek gerekiyor.